

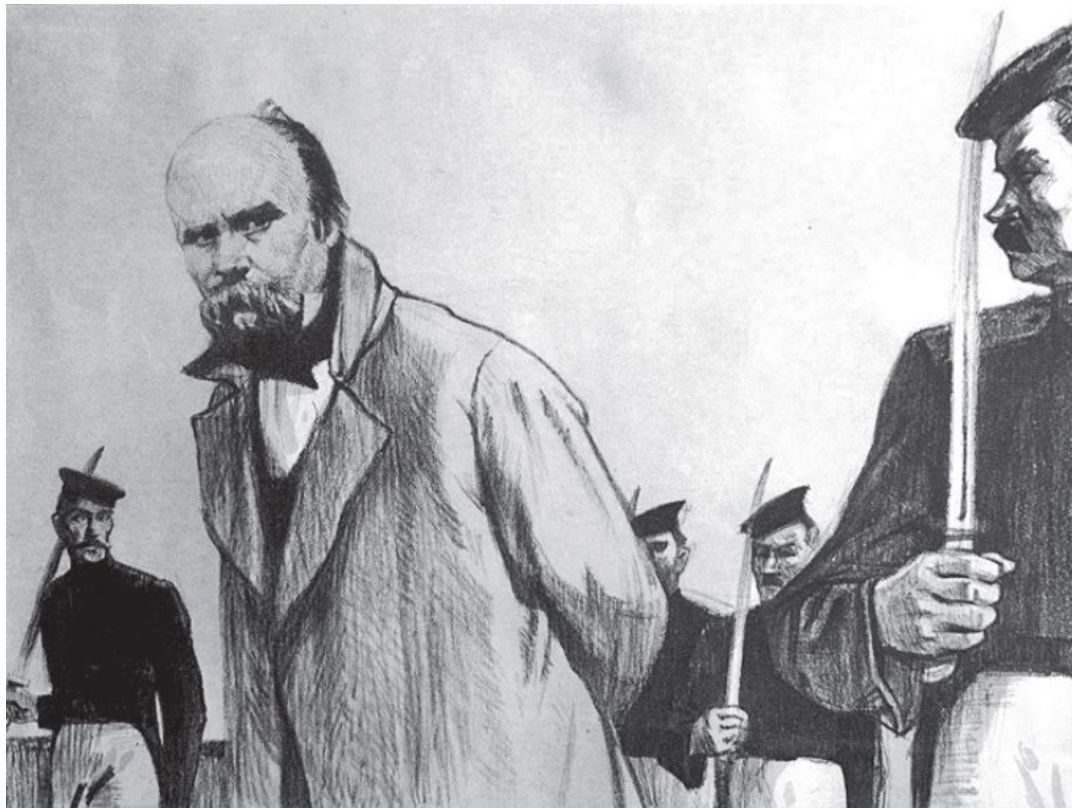
Лірика Т. Шевченка періоду арешту й заслання і після повернення з нього. Риси автобіографізму в образі ліричного героя («Доля»).

Ностальгія за ідилією родинного життя, висока філософія життя людини на землі («Росли укупочці, зросли...»)

І загнаний у цю тюрму — він пророкує день
крізь тьму своїй Вітчизні і народу.

С. Крижанівський

«Невольничча поезія» – так Шевченко назвав твори, написані під час перебування під слідством у казематі III відділу та на засланні.

Цикл «В казематі», створений навесні 1847 року в умовах ув'язнення та допитів у Петербурзі, відкриває один із найтяжчих періодів у житті і творчості Шевченка, період арешту й заслання (1847 – 1857).

Цикл «В казематі» складається з 13 віршів, згодом поет додав до нього ще дві поезії.

МОТИВИ
ЦИКЛУ
«В КАЗЕМАТІ»

РОЗЛУКИ

ПОНЕВІРЯННЯ НА ЧУЖИНІ

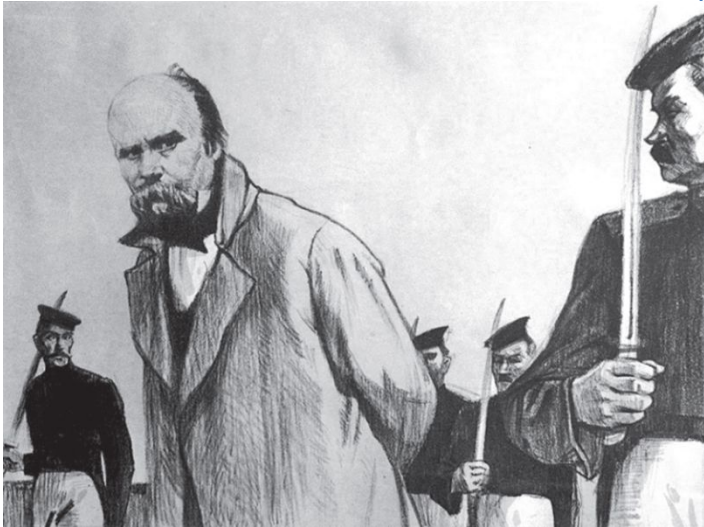
ТЯЖКОЇ ЖІНОЧОЇ ДОЛІ

НЕРОЗДІЛЕНОГО КОХАННЯ

САМОТНОСТІ

БЕЗНАДІЇ

СМЕРТІ

ГЕРОЇ
ЦИХ
ПОЕЗІЙ
ГЛИБОКО

НЕЩАСЛИ
ВІ

одинокa дівчина-сирота

дружина п'яниці

розлучена з милим наречена

покинута стара матір

каліка-солдат

нарікають на лиху долю, гірке
безталання

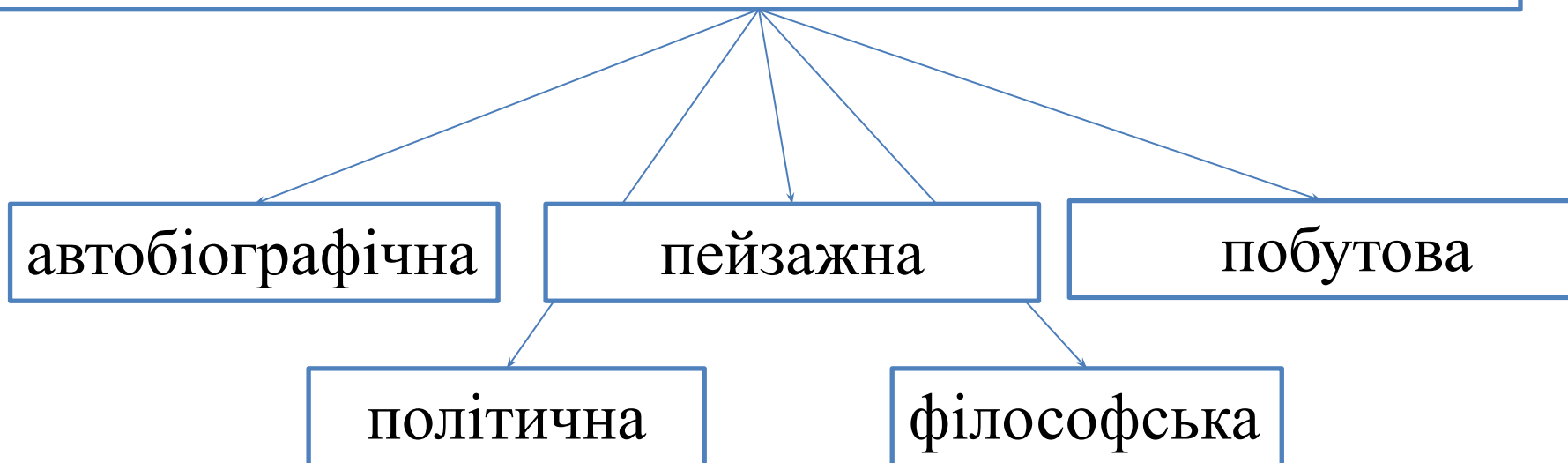
До циклу «В казематі» належать поезії:

- «Не кидай матір!»,
- «За байраком байрак»,
- «Чого ти ходиш на могилу?»,
- «Косар»,
- «Н. Костомарову»,
- «Мені однаково, чи буду »,
- «Ой три шляхи широкії»,
- «Рано-вранці новобранці»,

- «Ой одна я, одна»,
- «Садок вишневий коло хати»,
- «Не спалося, – а ніч, як море»,
- «В неволі тяжко, хоча й волі»,
- «Чи ми ще зійдемося знову?»

Перебуваючи в Орському укріпленні, Тарас Григорович переписав створені в казематі поезії в «Малу книжку».

Тематично-жанровий діапазон поезії цього періоду

М. Самокиш. Т. Шевченка везуть на заслання

Творчість періоду заслання

Перші три роки перебування Шевченка в Орському укріпленні були дуже плідними. До нас дійшло понад сто творів, серед них дев'ять поем:

- ❑ вірші та поеми на історичну тематику («Заступила чорна хмара...», «У недільку святую», «Чернець», «Іржавець», «Швачка»);
- ❑ філософської лірика («Один у одного питаєм...», «Буває, іноді старий...», «Дурні та гордії ми люди...», «О думи мої, о славо злая!», «Не для людей тієї слави...», «Ну що б, здавалося, слова...»);
- ❑ вірші, що мають автобіографічний характер («Мені тринадцятий минало..», «І виріс я на чужині...», «І золотої й дорогої...», «Якби ви знали, паничі...», «Сонце заходить, гори чорніють...»тощо).

Творчість після заслання (1857 – 1861)

- ❑ У 1857 році було написано лише дві поеми – «Неофіти» і «Юродивий» (остання залишилася незакінченою);
- ❑ у 1858 – п'ять віршів: «Доля», «Муза», «Слава», «Сон» («На панщині пшеницю жала»), «Я не нездужаю, нівроку»;
- ❑ у 1859 – одинадцять віршів й одну поему;
- ❑ у 1860 – тридцять п'ять поезій.

ЛІРИЧНИЙ ГЕРОЙ – образ поета (його ліричне «я»), чиї переживання, думки та почуття відображено в ліричному творі. Уявлення про ліричного героя складають на основі знайомства з його внутрішнім світом, який розкривається не через вчинки, а через переживання, душевні стани.

Умовне поняття; на його основі створюється цілісне уявлення про творчість поета, його переживання, які відображаються у творі, але не в його особі. Ліричний герой не тотожний авторові.

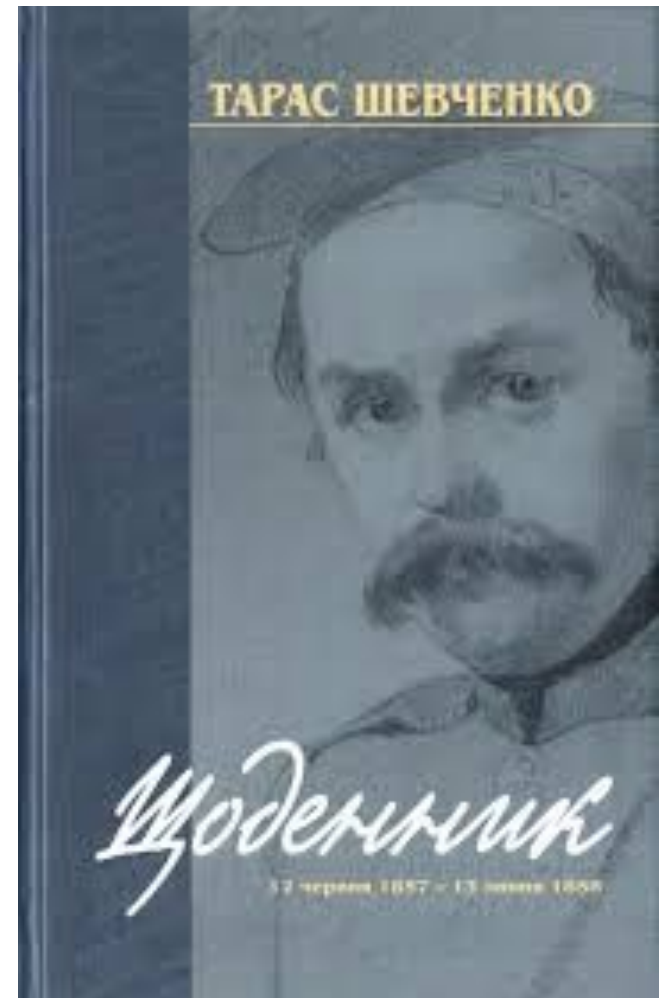
Медитація (від лат. meditatio – роздум)
форма філософської лірики: вірш, у якому
поет висловлює свої думки над проблемами
життя і смерті, над баченим і пережитим.

«Доля»

Триптих «Доля», «Муза», «Слава» – вірші, що становлять емоційно-сміслову єдність, написані в одному творчому пориві 9 лютого 1858 р. в Нижньому Новгороді.

Запис Т. Шевченка в щоденнику від 9 лютого 1858 року свідчить, що триптих був створений «без малейшого усилия» протягом одного дня в Нижньому Новгороді, де йому довелося затриматися на кілька місяців, чекаючи дозволу на в'їзд до столиці. Поет усвідомлював свою долю, висловлював потребу повному поглянути на прожиті роки, осмислити моральний досвід свого життя.

«Доля»

АВТОР
Т.Шевченко

РІД

ЖАНР

9 лютого 1858

ТЕМА

ІДЕЯ

«Доля»

АВТОР
Т.Шевченко

РІД:
ЛІРИКА

ЖАНР:
філософська
(медитативна)
лірика

9 лютого 1858

ТЕМА:

осмислення пройденого шляху,
свого призначення як митця,
мети життя, самоусвідомлення
поетом творчості

ІДЕЯ:

возвеличення долі, яка
супроводжувала Т. Шевченка
впродовж всього його життя

ЗВЕРТАННЯ

РИТОРИЧНЕ ЗАПИТАННЯ

ПОВТОРИ

РИТОРИЧНІ ОКЛИКИ

**ХУДОЖНІ
ЗАСОБИ**

ЗВЕРТАННЯ: «учися,
серденько...», «ходімо ж,
доленько моя», «мій
друже вбогий,
нелукавий!»

ПОВТОРИ: «дальше,
дальше», «слава ...слава».

РИТОРИЧНЕ ЗАПИТАННЯ:
«Які з нас люде?»

РИТОРИЧНІ ОКЛИКИ: «Та
дарма!», «Ходімо ж, доленько
моя!», «Мій друже вбогий,
нелукавий!»

**ХУДОЖНІ
ЗАСОБИ**

«Доля» – один із найяскравіших зразків поезії ХІХ ст. на тему етичного самоозначення митця. Популярність цього вірша може засвідчити той факт, що ще за життя Шевченка він був опублікований у трьох російських перекладах – Л. Блюммера (журнал «Светоч», 1860), М. Гербеля (російське видання «Кобзаря», 1860), М. Курочкіна («Народное чтение», 1860). Вірш «Доля» М. Лисенко поклав на музику.

«Росли укупочці, зросли»

Медитацію «Росли укупочці, зросли...» (червень 1860 р.) Шевченко написав після знайомства з Ликерою Полусмак. Його уява вже малювала гармонію родинного життя, і передчуття щастя вилилося поетичними рядками майже молитовного змісту.

Поезія складається з двох частин:

- ❑ у першій автор малює образ ідеальної подружньої пари, що зуміла крізь роки пронести святість родинних стосунків;
- ❑ друга частина – думки ліричного героя, висловлені в молитовній формі, про цінність подружжя й людського життя взагалі.

«РОСЛИ УКУПОЦЦІ, ЗРОСЛИ»

АВТОР
Т.Шевченко

РІД

ЖАНР

1860

ТЕМА

ІДЕЯ

«РОСЛИ УКУПОЦЦІ, ЗРОСЛИ»

АВТОР
Т.Шевченко

РІД:
ЛІРИКА

ЖАНР:
Інтимна лірика

1860

ТЕМА:

звернення поета до Бога,
щоб Всевишній сприяв
щасливому
подружньому життю кожному,
хто прагне одружитися

ІДЕЯ:

возвеличення гармонії,
взаєморозуміння, дружньої
підтримки,
що є обов'язковою передумовою
для
подальшого подолання

ЗВЕРТАННЯ

ЕПІТЕТИ

ПОВТОРИ

РИТОРИЧНІ ОКЛИКИ

**ХУДОЖНІ
ЗАСОБИ**

ЗВЕРТАННЯ: «Подай же й нам, всещедрий боже!»

ПОВТОРИ: «росли – зросли», «розійшлись ... зійшлись», «на той світ тихий».

ЕПІТЕТИ:
«в тяжкій дорозі», «світ тихий», «любов безвічна».

РИТОРИЧНІ ОКЛИКИ:
«Неначе й справді розійшлись!», «Подай же й нам, всещедрий боже!»

**ХУДОЖНІ
ЗАСОБИ**